

Kort info om klovlidelser

På www.sundklov.dk kan du læse om og se billeder af de enkelte klovlidelser, du kan læse om klovbeskæring og registrering samt downloade forskellige klovværktøjer til håndtering af klovsundheden.

De danske klovbeskærere registrerer hvert år over en halv million beskæringer. Ved hver beskæring kan klovbeskæreren have fundet en eller flere klovlidelser.

På www.landbruginfo.dk vil du ultimo 2016 kunne se, hvad klovbeskærerne i gennemsnit har registreret måned for måned og år for år.

Klovlidelserne kan deles i

- **Hornrelaterede klovlidelser** (såleblødning, sålesår, WLD, dobbelt sål, tånekrose)
- **Hudrelaterede klovlidelser** (balleråd, nydannelse, digital dermatitis (DD), hud-/spaltebetændelse, klovbrandbyld)
- **Abnorme klovformer** (Proptrækker klove, sakse klove, snabelklove, overgroede klove, asymmetriske klove)

Hornrelaterede klovlidelser kan - meget forenklet - håndteres ved

1. Korrekt og rettidig forebyggende beskæring
2. Tilstrækkelig liggetid

1) *Klovbeskæring:* For at forebygge hornrelaterede klovlidelser bør køerne altid have en korrekt klovform.

Det kan opnås ved at køerne beskæres *forebyggende* én gang for hver 3.000 - 3.500 kg EKM. I en almindelig dansk besætning betyder det, at køerne bør beskæres forebyggende tre gange pr. laktation, da der ellers er risiko for, at køernes holdbarhed nedsættes.

Når køerne har fået en klovlidelse, bør de behandles hurtigst muligt for at nedsætte ydelsestab i forbindelse med klovlidelsen. Vær opmærksom på, at disse behandlinger ikke tæller med som forebyggende beskæringer.

Kvier beskæres efter behov, dog minimum før kælvning.

Du kan læse mere om beskæringsstrategier i DMS under Daglig styring - Dagligt overblik - Klik på Klovbeskærer Køer til klovbeskæring / Kvier til klovbeskæring - Klik på '?' i højre side..

2) *Liggetid:* For lidt liggetid vil øge risikoen for klovlidelser og nedsætte holdbarheden. Derudover kan en liggetid på under 10 timer dagligt i sig selv nedsætte mælkeydelsen. Køer / Kvier med lav liggetid de sidste 14 dage før kælvning har større risiko for at få hornrelaterede klovlidelser 4-7 måneder inde i den efterfølgende laktation end køer / kvier med lang daglig liggetid de sidste to uger før kælvning.

Liggetid påvirkes af mange faktorer og kan blandt andet nedsættes ved

a) Hårdt / ujævnt båseunderlag.

Sand er generelt rigtig godt for både klov- og yversundhed, og halte køer ligger længere tid på sand end på madrasser. Vær dog opmærksom på, at båsene bør være fyldte og sandet jævnet ud. For hver centimeter sand, der mangler i båsene, nedsættes køernes liggetid med 11 minutter.

b) Forkerte båsedimensioner.

Du kan se de anbefalede sengebåsemål på

<https://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Stalde/Kvaegstalde/Sider/DanskeAnbefalinger-Illustrationer-kapitel-9.aspx> .

Da 1. kalvs køer generelt er mindre end 2. kalvs og ældre køer, vil etablering af et 1. kalvshold gøre det lettere at tilpasse båsedimensionerne, så de passer til de fleste køer i holdet.

c) Holdskifte / aggressive interaktioner mellem køer på grund af hierarki forskelle.

Hver gang en ko eller kvie skifter hold, skal den finde en ny hierarki plads og det koster liggetid og dermed ydelse. Stabile hold med velindrettede båse i tilstrækkeligt antal bør være målet. Et 1. kalvs hold vil typisk øge både liggetiden, klovsundheden og ydelsen.

d) Lang tid på opsamlingspladsen.

Den tid køerne bruger på at vente på opsamlingspladsen kan nedsættes væsentligt ved at malke i hold.

e) Lang tid ved foderbordet som følge af for lidt foderbordsplads eller sortering.

Når tiden ved foderbordet reduceres, får køerne mere tid til at ligge ned. Tid ved foderbordet kan nedsættes ved at blande foderet så godt, at køerne ikke bruger tid på at sortere i foderet

Hornrelaterede klovlidelser er 'langsomme lidelser' - de tager måneder om at udvikles og ofte år om at forsvinde. Det er generelt dyre lidelser, som kan nedsætte ydelsen med flere kg EKM dagligt mens de står på. Når der laves tiltag for at nedsætte mængden af hornrelaterede klovlidelser, vil resultaterne tidligst kunne ses et års tid efter, at tiltagene er iværksat.

Hudrelaterede klovlidelser

Den mest betydningsfulde hudrelaterede klovlidelse er digital dermatitis, DD.

DD kan komme i løbet af få dage. Sygdommen kan forsvinde af sig selv men kan også ubehandlet vare i flere måneder og forårsage svær halthed og et ydelsestab på 0,5-1,5 kg EKM pr. dag lidelsen står på.

Hos kvier i vækst kan lang tids alvorlig ubehandlet DD gøre balleregionen deform og tå-vægen stejl.

Jo flere dyr, der har DD, jo større vil smittetrykket være. Det er derfor afgørende, at dyr, som har fået DD, behandles hurtigst muligt.

Behandling: DD behandles mest effektivt ved at pålægge en salicylsyre-forbinding (100 % salicylsyre, hvidt pulver), som fjernes igen efter 3 dage. Ved effektiv indsats vil der efter 4-5 måneder kunne ses et fald i forekomsten af DD.

Forebyggelse: DD kan forebygges effektivt og uden risiko for ætsninger ved, at kørerne efter hver malkning går igennem en automatisk klovvasker, der vasker klovene med vand og sæbe.

Den billigste måde at forebygge DD er at give hydratkalk klovbad 1-2 gange ugentligt. Hyppigere klovbad med hydratkalk vil give ætsninger og risiko for øget forekomst af klovbrandbylder.

Abnorme klovformer håndteres ved korrekt og regelmæssig forebyggende beskæring.

Kører med proptrækker klove vil typisk skulle beskæres dobbelt så hyppigt som kører med normal klovform for ikke at få såleblødninger eller sålesår.

Klovlidelser indgår i NTM indekset, det vil sige vi arbejder på at avle os væk fra klovlidelserne. Arvbarheden for proptrækker klove er noget højere end for de øvrige klovlidelser.